

Избори за председника Републике

Избори за председника Републике одржавају се сваких пет година, колико, према Уставу Републике Србије, траје мандат председника Републике. Осим ових редовних, могући су и ванредни председнички избори, који се спроводе када је председник Републике спречен да обавља ту дужност или када му мандат престане пре истека времена на које је изабран.

Председнику Републике мандат престаје пре истека времена на које је изабран у случају подношења оставке или доношења одлуке Народне скупштине о његовом разрешењу.

Изборе за председника Републике расписује председник Народне скупштине.

Редовне председничке изборе председник Народне скупштине расписује 90 дана пре истека мандата актуелног председника Републике, тако да се избори окончају у наредних 60 дана.

Ванредне председничке изборе председник Народне скупштине расписује тако да се одрже најкасније три месеца од настанка спречености председника Републике да обавља дужност, односно престанка мандата пре истека времена на које је изабран.

Од дана расписивања избора до дана гласања не може да протекне мање од 30 дана.

Као дан гласања мора да се одреди дан када се не ради, односно субота или недеља.

Изборе спроводе Републичка изборна комисија, чији мандат траје четири године, и бирачки одбори, који се образују за сваке изборе посебно.

Право да бира председника Републике и да буде биран за председника Републике имају пунолетни пословно способни држављани Републике Србије.

Остваривање изборног права је апсолутно слободно. То значи да је сваки бирач слободан да одлучи да ли ће изаћи на изборе или не. Стога, нико нема право да спречава или приморава било кога да гласа, да позива на одговорност због гласања или да од бирача тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Кандидате за председника Републике могу да предлажу политичке странке које су регистроване на дан кад је објављена одлука о расписивању избора, коалиције политичких странака или групе грађана. Групу грађана оснива најмање десет бирача.

Кандидовање се врши подношењем предлога кандидата Републичкој изборној комисији, најкасније 20 дана пре дана избора. Уз предлог кандидата, сваки подносилац је дужан да достави и законом прописану документацију, као и најмање 10.000 судски оверених изјава бирача да својим потписом подржавају предложеног кандидата.

Редни број који ће кандидати имати на гласачком листићу утврђује се жребом на седници Републичке изборне комисије, којој могу да присуствују представници свих предлагача кандидата.

Сваком бирачу обавезно се, најкасније пет дана пре дана одржавања избора, доставља обавештење о дану и времену одржавања избора, са бројем и адресом бирачког места на коме гласа и бројем под којим је уписан у извод из бирачког списка. Ово обавештење бирач није дужан да донесе на бирачко место и њему се не може ускратити могућност гласања само зато што нема код себе то обавештење.

На дан избора, бирачка места се отварају у 7,00 часова, а затварају у 20,00 часова. У току тог времена бирачко место мора бити непрекидно отворено.

Гласање се обавља на бирачким местима у Републици Србији, као и на бирачким местима у иностранству (по правилу у дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије), која одређује Републичка изборна комисија. Бирач гласа на бирачком месту у земљи према пријављеном пребивалишту, с тим да постоји могућност да, уместо у месту пребивалишта, бирач гласа у месту привременог боравишта, о чему мора да обавести општину боравишта најкасније пет дана пре дана избора.

Гласање се врши заокружењем редног броја испред имена и презимена кандидата за којег се гласа. Бирач може да гласа само за једног кандидата са гласачког листића.

За председника Републике изабран је кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали. За разлику од парламентарних избора, где се број бирача који су гласали утврђује на основу извода из бирачког списка, на председничким изборима се број гласалих бирача на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Ако ниједан кандидат не добије већину гласова бирача који су гласали, гласање се понавља у року од 15 дана од дана првог гласања (други круг избора).

Дан поновљеног гласања утврђује Републичка изборна комисија, с тим да гласање мора да буде у дану у којем се не ради.

У другом кругу избора учествују два кандидата која су добила највећи број гласова, при чему ће на гласачком листићу први по редоследу бити кандидат који је на првом гласању добио највише гласова.

Више од два кандидата учествују у другом кругу ако их више дели прво или друго место.

За председника Републике изабран је кандидат који је у другом кругу избора добио највећи број гласова.

Ако у другом кругу кандидати освоје исти број гласова, гласање се понавља у року од 15 дана.

Резултате избора Републичка изборна комисија објављује у року од 96 часова од затварања бирачких места. Резултати избора објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Мандат председнику Републике почиње полагањем заклетве пред Народном скупштином.

Током целог изборног поступка обезбеђена је заштита изборног права.

Наиме, сваки бирач, кандидат за народног посланика или подносилац изборне листе имају право да поднесу приговор Републичкој изборној комисији због повреде изборног права у току избора или неправилности у поступку предлагања односно избора, и то у року од 24 часа од часа кад је донета одлука односно извршена радња коју подносилац приговора сматра неправилном, односно од часа кад је учињен пропуст.

Републичка изборна комисија по приговору решава у року од 48 часова од часа пријема приговора.

Против сваког решења Републичке изборне комисије по приговору може се изјавити жалба Управном суду, који одлуку по жалби доноси у року од 48 часова од пријема жалбе.